

MUNI
ARTS

Genealogie

Definice

Genealogie je pomocná věda historická, která se zabývá vztahy mezi lidskými jedinci, přičemž tyto vztahy jsou dány jejich rodovým původem nebo příbuzenstvím. Spadá do ní také studium důsledků, které z těchto vyplývají (historické, právní, společenské, biologické atd.).

Název je odvozen z latinského slova *gens* – rod, rodina.

Vztahy mezi lidskými jedinci, jak je uvádí definice, mohou být vymezeny jak biologicky, tak právně historicky.

Vztah k jiným oborům

Nejužší sepětí má genealogie s **heraldikou**. Tradičně se genealogové zabývají studiem význačných rodů a jedinců, které podrobují analýze z hlediska jejich poměrů rodinných, třídních a společenských.

Blízko **sociologie** – zasazení do obecných souvislostí, srovnávání s jinými případy obdobných vztahů.

Hraniční obor, který úzce souvisí s **historickou statistikou, demografií a antropologií**.

Cíl genealogie

Cílem genealogického
bádání je sestavení
rodové posloupnosti

Tři základní typy

vývod

rozrod (hlavní
varianta →
rodokmen)

příbuzenské a
pokrevenské
tabulky

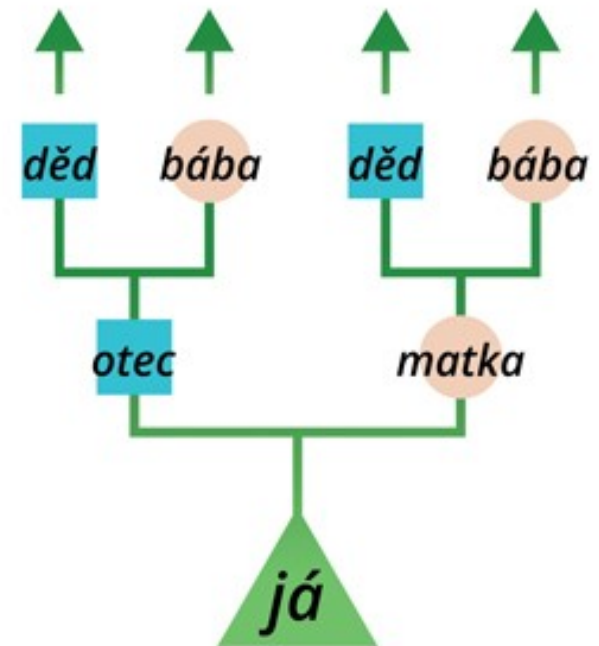
Vývod

Je to příbuzenská posloupnost, registrující přímé předky určité osoby, kterou nazýváme **proband** (střen).

Každý z nás má dva rodiče, čtyři prarodiče, osm praprarodičů atd. Počet osob v každé generaci se dá vyjádřit jako: $A_n = 2^{n-1}$. $n = 1, 2, 3$ atd. udává číslo generace, přičemž probant je první generace. Podle tohoto vzoru by každý z nás měl v 32. generaci (kolem r. 1000) přes 2 miliardy předků!

Ve skutečnosti se v genealogii se projevuje **úbytek** (ztráta) **předků** nebo přesun předků – určitý předek se opakuje buď v téže generaci, nebo v různých generacích.

S vývody se setkáváme v pramenech poměrně dosti často, protože byly pro členy šlechtických rodin sestavovány z úřední povinnosti.

Rozrod

Je to příbuzenská posloupnost, přinášející potomky určitého manželského páru, tedy nejen v linii mužské (nositelé téhož jména), ale i ženské (děti, dcer a jejich další potomstvo). Tím se **rozrod** blíží biologické (genetické) představě o potomstvu, protože eviduje veškeré potomstvo, omezení spočívá jen v tom, že se mezi potomky zaznamenávají nejčastěji pouze manželské děti.

Hlavní variantou rozrodu je **rodokmen**. Je to vlastně výtah z **rozrodu**, protože eviduje jen nositele téhož jména, tedy i dcery, ale nikoliv jejich potomstvo. **Rodokmen** je na rozdíl od **vývodu**, případně **rozrodu**, charakterizován příbuzenskou posloupností, jejíž pravidla sestavení nejsou dána biologickým pohledem, ale konvencí a právním hlediskem.

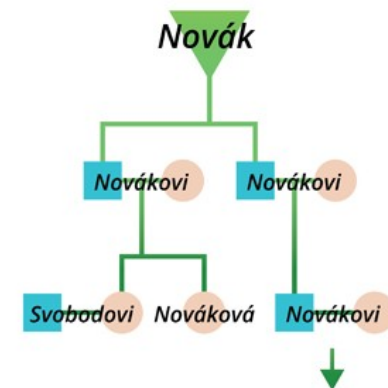
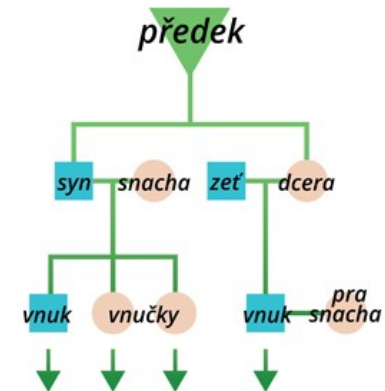
Rozrod

Rozrod:

- zobrazení přímé linie
- descendentní (od předka k jeho potomkům)
- kompletní (sledujeme všechny přímé potomky – linie mužská i ženská)

Rodokmen:

- výtah z rozrodu
- zobrazení přímé linie
- descendentní (od předka k jeho potomkům)
- zaznamenávají se:
 - všichni mužští potomci a to i v případě, že změnili jméno
 - všechny dcery do první generace (nikoliv jejich potomstvo)
 - manželé dcer i manželky synů
 - nejčastěji chybí nemanželské děti a děti morganatických (společensky nerovných) manželství

Prameny genealogie

Ústní podání

- rodové ságy, tradované výčty předků Větší význam pro účely genealogického bádání má ovšem živá tradice našich současníků, vyprávění pamětníku o určitých osobách a událostech z jejich života.

Písemné prameny

Ostatní prameny

- pamětní desky, náhrobky, sochy.

Písemné prameny

Ryze genealogické prameny

- vznikly z úřední činnosti (soudy a další instituce) k zjištění a ověření totožnosti a původu určité osoby: vývody a rodokmeny uchazečů o určitý úřad, postup nebo církevní beneficium; doklad o manželském původu pro řemeslníka při přijímání do cechu. Až v moderní době záplava dotazníků, životopisů, průkazů, posudků atd. Údaje je třeba ověřovat.
- dílčí genealogické prameny. Ověřují jen určitá genealogická data o hledané osobě. Na druhou stranu mají masový charakter (širší demografické souvislosti).
 - Matriky
 - Další prameny – školská vysvědčení, diplomy, jmenovací listiny, manželské smlouvy, nobilitace nebo testamenty.

Prameny příležitostně genealogické povahy. Prameny vzniklé z potřeby registrace a regulace majetkoprávních poměrů.

Narativní prameny. Rodové zápisy jako přípisky ve starých tiscích, pak deníky, paměti nebo autobiografie.

Obrazové prameny. Kresby, malby a fotografie.

Matriky

Ve středověku matriky univerzit -
evidence svých posluchačů.

V genealogii mají širší uplatnění spíše
matriky církevní, knihy zápisů:

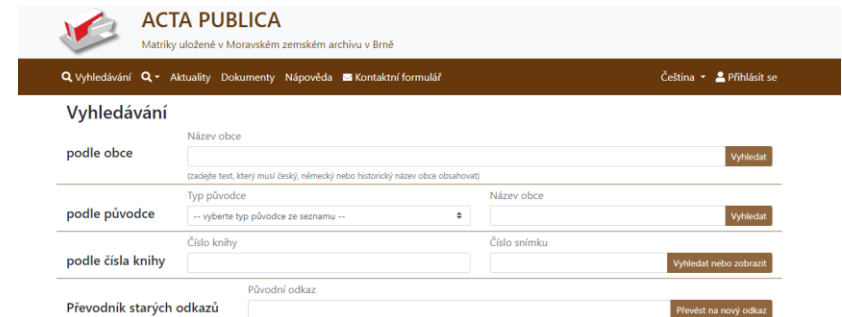
- o narozených
- o sňatcích
- o úmrtích

Stát začal zasahovat do vedení matrik až v **2. polovině 18. století** (katolické matriky), do nekatolických v r. **1829** a do židovských v r. **1868**. Teprve od r. **1870** bylo nařízeno příslušným státním orgánům vedení matrik osob bez vyznání.

Acta Publica

□ Matriky uložené v Moravském zemském archivu v Brně:

□ <https://www.mza.cz/actapublica/matrika/hledani>

The screenshot shows the 'ACTA PUBLICA' search interface. At the top, there is a logo of a red folder and the text 'ACTA PUBLICA' and 'Matriky uložené v Moravském zemském archivu v Brně'. Below this is a navigation bar with links for 'Vyhledávání', 'Aktuality', 'Dokumenty', 'Nápověda', and 'Kontaktní formulář', along with a language selector for 'Čeština' and a 'Přihlásit se' button. The main search area is titled 'Vyhledávání' and contains several search filters: 'podle obce' with a text input field and a 'Vyhledat' button; 'podle původce' with a dropdown menu and a 'Vyhledat' button; 'podle čísla knihy' with two input fields for 'Číslo knihy' and 'Číslo snímku' and a 'Vyhledat nebo zobrazit' button; and 'Převodník starých odkazů' with an input field and a 'Převést na nový odkaz' button.